

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
до проекту Закону України «Про українську жестову мову та
умови її застосування»

Мета: визначення правових засад функціонування української жестової мови в Україні, створення необхідних умов, які дають жестомовним особам можливість на рівні з іншими реалізовувати всі права людини й основоположні свободи у політичній, економічній, соціальній, культурній, цивільній чи будь-якій іншій сфері

1. Підстава розроблення проекту акта

Проект Закону «Про українську жестову мову та її застосування» (далі – проект акта) розроблено на виконання пункту 14 плану заходів з виконання рекомендацій, викладених у заключних зауваженнях, наданих Комітетом ООН з прав осіб з інвалідністю, до першої доповіді України про виконання Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю на період до 2020 року, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 28 грудня 2016 р. № 1073-р щодо визначення умов застосування української жестової мови як засобу спілкування осіб з порушенням слуху.

2. Обґрунтування необхідності прийняття акта

Особи з інвалідністю мають право нарівні з іншими громадянами на визнання й підтримку їхньої особливої культурної та мовної самобутності, зокрема жестових мов і культури глухих.

Аналіз національного законодавства у сфері державної мовної політики та практики його реалізації засвідчує відсутність в Україні належної регламентації правового статусу жестової мови, а отже, й умов для участі людей із порушенням слуху в освітніх, трудових та інших видах правовідносин.

Такий стан справ зумовлює проблеми, пов'язані з низькою самооцінкою людей із порушеннями слуху, нечіткими життєвими планами, загрозою соціалізації та небезпекою ізоляції цієї категорії населення, обмеженням їх комунікаційних можливостей та неможливістю розвитку серед цих людей грамоти тощо.

На сьогодні в Україні, лише в Всеукраїнській громадській організації інвалідів «Українське товариство глухих», на обліку перебуває більше 44 тисяч осіб з порушенням слуху, основним засобом спілкування для яких є українська жестова мова.

У контексті масштабності проблеми відсутності належного рівня комунікації людей із порушеннями слуху з оточенням міжнародне законодавство установлює необхідність здійснення на державному рівні низки заходів, зокрема щодо:

1) визнання, підтримки, заохочення та сприяння використанню і засвоєнню жестових мов;

- 2) сприяння заохоченню мовної самобутності глухих;
- 3) розроблення стратегій щодо забезпечення доступності інформаційних послуг та документів для людей із порушенням слуху;
- 4) представлення інформації про діагностику, права, послуги та програми людям з інвалідністю, їх сім'ям та захисникам їхніх прав у доступній для них формі;
- 5) забезпечення надання людям із порушенням слуху послуг із сурдоперекладу;
- 6) застосування мови жестів для навчання глухих дітей в їх сім'ях та громадах;
- 7) залучення до роботи учителів з інвалідністю, які володіють жестовою мовою.

Наразі у 56 країнах світу прийняті нормативні акти про жестову мову.

Вільний розвиток української жестової мови забезпечить особам з порушенням слуху всі права людини та основоположні свободи в Україні, позбавить їх дискримінаційного стану.

Пріоритет відповідає:

Середньостроковому плану пріоритетних дій Уряду до 2020 року та плану пріоритетних дій Уряду на 2018 рік;

Національній стратегії у сфері прав людини, затвердженій Указом Президента України від 25 серпня 2015 р. № 501;

Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю.

3. Суть проекту акта

Проектом акта визначаються умови застосування української жестової мови як засобу спілкування осіб з порушенням слуху.

4. Правові аспекти

Правовою підставою для розроблення проекту акта є Закон України «Про Кабінет Міністрів України», Закон України «Про ратифікацію Конвенції про права осіб з інвалідністю і Факультативного протоколу до неї», Закон України «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні», Указ Президента України «Про затвердження Національної стратегії у сфері прав людини» від 25 серпня 2015 року № 501, розпорядження Кабінету Міністрів України від 28 грудня 2016 р. № 1073-р «Про затвердження плану заходів з виконання рекомендацій, викладених у заключних зауваженнях, наданих Комітетом ООН з прав осіб з інвалідністю, до першої доповіді України про виконання Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю на період до 2020 року», Міжнародний пакт про громадянські і політичні права, Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод, Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю.

5. Фінансово-економічне обґрунтування

Реалізація проекту закону не потребує додаткового фінансування з державного чи місцевого бюджетів.

Розвиток української жестової мови здійснюватиметься за рахунок та в межах видатків, передбачених у державному та місцевих бюджетах центральними та місцевими органами виконавчої влади.

6. Прогноз впливу

Проект акта за предметом правового регулювання не матиме впливу на ринкове середовище, забезпечення прав та інтересів суб'єктів господарювання, розвиток регіонів, громадське здоров'я, екологію та навколишнє природне середовище.

Проект акта матиме вплив на жестомовних осіб як окремої групи населення, на органи державної влади та органи місцевого самоврядування, державні та комунальні підприємства, установи та організації, опосередкований вплив на ринок праці.

7. Позиція заінтересованих сторін

Проект акта підготовлено спільно із ключовою заінтересованою стороною - Всеукраїнською громадською організацією інвалідів «Українське товариство глухих». Проводилось консультування із Інститутом спеціальної педагогіки НАН України.

Реалізація проекту акта матиме позитивний вплив на інтереси окремої групи населення (жестомовних осіб), громадських об'єднань осіб з порушенням слуху та сурдоперекладачів.

Проект акта не стосується питань функціонування місцевого самоврядування, прав та інтересів територіальних громад, місцевого та регіонального розвитку.

Проект акта стосується соціально-трудової сфери та прав осіб з інвалідністю.

Проект акта не стосується сфери наукової та науково-технічної діяльності.

8. Громадське обговорення

Проект акта потребує проведення консультацій з громадськістю.

9. Позиція заінтересованих органів

Проект акта потребує погодження Міністерством соціальної політики, Міністерством освіти і науки, Міністерством молоді та спорту, Міністерством охорони здоров'я, Міністерством інформаційної політики, Міністерством регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства, Міністерством інфраструктури, Міністерством внутрішніх справ, Міністерством з питань тимчасово окупованих територій, Міністерством оборони, Міністерством закордонних справ, Міністерством фінансів, Міністерством економічного розвитку і торгівлі, Державним комітетом телебачення і радіомовлення, Національною академією наук.

10. Правова експертиза

Проект акта потребує проведення правової експертизи Міністерством юстиції України.

11. Запобігання дискримінації

У проекті акта відсутні положення, які містять ознаки дискримінації. Громадська антидискримінаційна експертиза не проводилася.

12. Запобігання корупції

У проекті акта відсутні правила і процедури, які містять ознаки дискримінації. Громадська антидискримінаційна експертиза не проводилася.

13. Прогноз результатів

Прийняття акта дозволить на законодавчому рівні визначити правові засади функціонування та сфери використання української жестової мови в Україні.

Міністр культури України

Євген НИЩУК

«____» _____ 2018 року